

Nurmijärvi 30.5.2018
Liito-oravaselvitys

MASU PLANNING
Franka Oroza
RATAKATU 1B
00120 HELSINKI
+358 40 4848106

Liito-oravaselvitys Espoon Hagalundin kartanon puistoalueella keväällä 2018

Espoon Hagalundin kartanon puistoalueelle tilattiin keväällä 2018 liito-oravatilanteen tarkistus. Alueella on aiemmissa selvityksissä havaittu merkkejä liito-oravista ja tunnistettu liito-oravien kulkuyhteyksiä puiston kautta. Alueelle suunnitellaan lisärakentamista, ja rakentamisella voi olla vaikutuksia liito-oravaan. Siksi liito-oravan esiintymisestä alueella tarvittiin päivitetty selvitys, jonka teki FT Rauno Yrjölä.

Menetelmä

Liito-oravan pääravintoa talvella ovat haavan silmut, josta liito-oravan papanat saavat kirkkaan keltaisen värin. Papanoita kertyy yöpymis- ja ruokailupaikkojen alle. Helpointa niiden löytäminen on kevättalvella, kun lumi on jo hieman sulanut, eikä kasvillisuus vielä vaikeuta etsintää. Sopiva aika on maaliskuulta toukokuulle. Kesällä ravinto muuttuu ja samalla muuttuu myös papanoiden väri (Henttonen ym. 2001, Sierla ym. 2004).

Tyypillisintä liito-oravan elinympäristöä ovat melko tiheät vanhat kuusikot, joissa on kolohaapoja. Hagalundin kartanon viereinen puistoalue ei ole kovin tyypillistä liito-oravien elinympäristöä, sillä puistoalueella on paljon lehtipuita, se on paikoin melko avoin ja kuusia ja haapoja on suhteessa vähän. Puiston keskellä on kuitenkin alue, jossa on suuria kuusia ja lisäksi haapoja.

Alueelta etsittiin liito-oravan mahdollisesti asuttamia, lain suojaamia kolopuita sekä liito-oravan jätöksiä. Samalla määriteltiin liito-oravan yhteystarpeet ympäröiviin alueisiin ja havaittujen esiintymien välillä. Raportissa käytettiin Espoon kaupungin liito-oravadataa.

Alue tarkistettiin keväällä 2018 kahtena päivänä, 29.4., sekä Tietotien varressa olevan aidatun työmaa-alueen sisäpuolelta 16.5.

Liito-orava-alueiden luokittelu tehtiin Espoon kaupungin käyttämän käsitteistön pohjalta. **Elinympäristö** on liito-oravalle soveltuvaa aluetta, jossa on liito-oravalle ruokailuun, lepoon, liikkumiseen ja pesimiseen soveltuvaa puustoa. Espoossa elinympäristörajausten tavoite koko on 5-10 hehtaaria ja minimikoko 4 hehtaaria.

Ydinalue on kartoituksissa tunnistettu yhtenäinen alue, josta on tunnistettu pesäpuu eli liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka. Ydinaluerajaus tehdään myös silloin, kun pesän olemassa olosta on voimakkaita merkkejä, mutta itse pesää ei havaita. Ydinaluerajaus tehdään pesäpuun ympärille papanahavaintojen ja puuston laadun mukaan niin laajaksi, että yksi naaras selviää ydinalueella poikasineen talven yli ja pystyy lisääntymään keväällä. Ydinalueilla on yleensä runsaammin papanoita kuin elinympäristössä. Ydinalueella suojelutoimenpiteet ovat tiukempia kuin muilla liito-orava-alueilla.

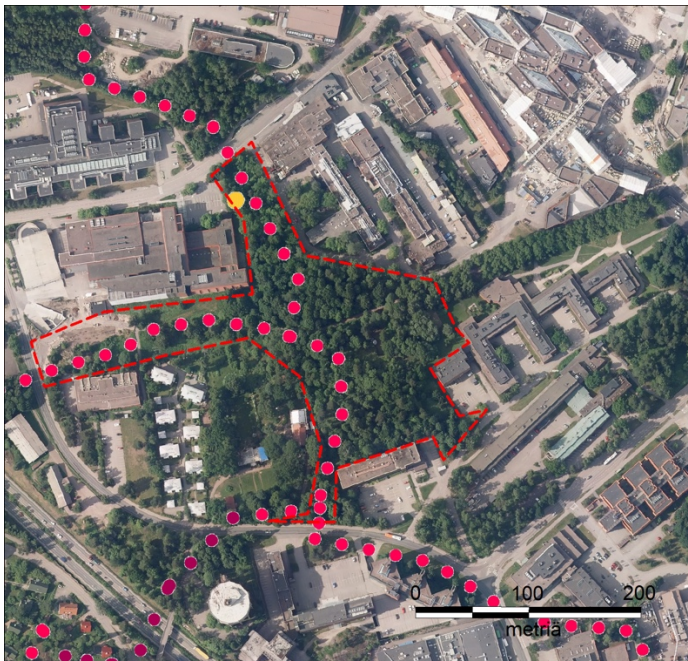
Soveltuva alue on puustoinen alue, josta ei nyt havaittu liito-oravia, mutta joka olosuhteiltaan soveltuu liito-oravan elinympäristöksi.

Liito-oravien kulkuyhteys on yli 10 metristen puiden latvusten muodostama yhteys, jota liito-orava käyttää siirtyäkseen elinympäristöjen välillä tai elinympäristön sisällä. Yhteyksien pituudet ja leveydet vaihtelevat ja yhteys voi olla osa liito-oravan elinympäristöä.

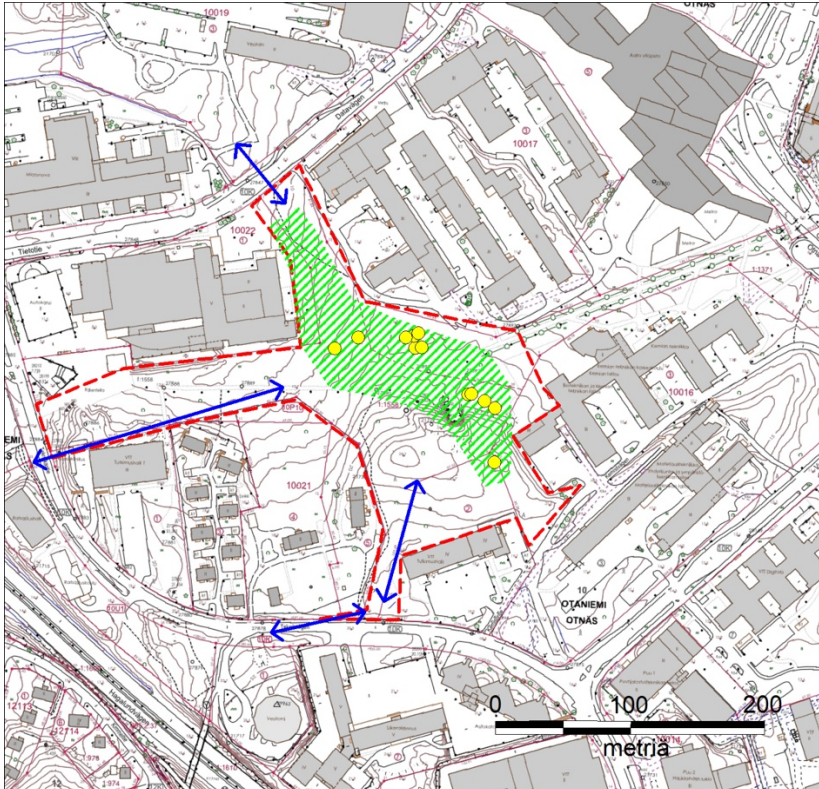
Tulokset

Selvitetyltä alueelta löytyi liito-oravan papanoita useiden puiden alta puiston keskiosasta, jossa on suuria kuusia ja myös ravintopuita haapoja. Eniten papanoita oli puiston halki kulkevan kävelytien pohjoispuolella kuusten alla. Yksittäisiä papanoita löytyi kuusten ja haapojen lisäksi myös tammen ja vaahteran alta. Todennäköisesti liito-oravat ovat liikkuneet näiden lehtipuiden kautta.

Alueelta ei löytynyt yhtään varmaa lisääntymis- tai levähdyspaikaksi tulkittavaa koloa tai risupesää, mutta todennäköisesti sellaisia ainakin lähialueella on, sillä niin laajalti papanoita löytyi. Papanahavaintojen perusteella puiston keskiosan voisi tulkita myös ydinalueeksi, ainakin se on selvästi erottuva elinpiirin osa puistoalueella.

Kuva 1. Espoon kaupungin aiemmat tiedot alueen liito-oravista. Keltaiset ovat papanahavainnot, punainen arvioitu liikkumisreitti.

Kuva 2. Kevään 2018 havainnot. Keltaiset ovat papanahavaintoja. Vihreällä on liito-oravalle soveltuvaa, asuttua aluetta tutkimusalueen sisällä. Siniset nuolet ovat arvioituja liikkumisyhteyksiä.

Kuva 3. Kävelytien eteläpuolella olevia kuusia, joiden alta löytyi papanoita.

Kuva 4. Havaitut papanat olivat pääosin tuoreita, eli liito-orava on oleskellut alueella vielä keväällä.

Kuva 5. Eniten papanoita oli puiston keskellä olevan kuusiryhmän alla. Vaikka koloa tai risupesää ei pystytty havaitsemaan, on puilla merkitystä liito-oravan esiintymiselle alueella.

Kuva 6. Puiston keskeltä kohti länttä on kävelytien vierellä puustoa, joka soveltuu liito-oravan liikkumisyhteydeksi.

Kuva 7. Hagalundin kartanon eteläpuolella on kapea puustoinen alue, joka todennäköisesti toimii liito-oravien liikkumisyhteytenä vesitornin suuntaa. Alueelle tulee jättää edelleen riittävä puustoinen yhteys.

Suosituksset

Selvityksen perusteella liito-oravat käyttävät Hagalundin kartanon puistoalueen keskiosaa elinalueenaan. Keskiosassa on suuria kuusia sekä haapoja ja muita lehtipuita. Keskiosan alue tulee säilyttää liito-oravalle soveltuvana alueena. Muita osia puistosta voidaan myös rakentaa. Puiston eteläosassa puusto on pääosin lehtipuita, kuten vaahteroita ja tammia, ja se alue soveltuu lähinnä mahdolliseksi kulkuyhteydeksi.

Puistosta johtavat liito-oravien todennäköiset liikkumisyhteydet on tunnistettu jo Espoon kaupungin aiemmassa aineistossa (kuva 1). Näille kohdille tulisi jättää riittävästi puita, jotta liikkumisyhteys säilyy katkeamattomana, vaikka joitakin puita kaatuisi esimerkiksi myrskyissä.

Nurmijärvi 30.5.2018

Rauno Yrjölä

Liite

Liito-oravien säilyttämiseksi Espoon kaavoitusalueilla on esitetty suosituksena seuraavat ohjeet liito-orava-alueiden säilyttämiselle:

- Elinympäristöjen ydinalueet (keskimäärin vähintään noin 1 hehtaari) säilytetään ja elinympäristön laatua ylläpidetään. Ydinalueella tulee säilyä riittävä määrä ravintoa ja pesäpaikkoja naaraan talvehtimista ja lisääntymistä varten.
- Ydinalueen ympärille rajataan säilytettävä ja elinympäristönä ylläpidettävä metsäinen elinympäristöalue (5 - 10 hehtaaria, minimissään 4 hehtaaria). Alue rajataan mahdollisimman yhtenäisenä suosien tunnistettuja liito-oravalle soveltuvia alueita.
- Ydinalueilta säilytetään tavoitteellisesti vähintään kaksi yhteyttä elinympäristöverkoston muille alueille, tärkeissä solmukohdissa säilytetään kolme yhteyttä. Alueelliset yhteydet muualle Espooseen säilytetään ja niiden toimivuutta parannetaan.
- Soveltuvaa elinympäristöä säilytetään mahdollisimman laajasti tunnettujen elinympäristöalueiden yhteydessä ja viherverkoston osana. Soveltuvat alueet tukevat ydin- ja elinympäristöalueiden säilymistä ja laatua sekä mahdollistavat liito-oravien elinpiirien siirtymisen ja uusien elinpiirien syntymisen sekä kannan säilymisen pitkällä aikavälillä.